

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ

Пікулицька Л.В.

старший викладач кафедри іноземних мов

Комар В.І.

викладач кафедри іноземних мов

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

Важливим питанням сучасної методики викладання іноземної мови у ВНЗ є навчання студентів мовній взаємодії. Останнім часом з'являється багато праць, в яких обґрунтовується необхідність використання у вивченні мов різноманітних інтерактивних технологій і пропонується матеріал, який забезпечує іноземним студентам усебічний розвиток мовлення в умовах наближених до реальних. Усе це ще раз підтверджує тенденцію наближення процесу навчання до життя, отримання студентами саме тих знань з мови, які необхідні їм для проживання в соціокультурному просторі України й подальшої фахової самореалізації.

На сучасному етапі розвитку дидактики важливе місце посідає навчання, що відбувається шляхом взаємодії викладача та студентів. Ця так звана "співпраця" передбачає колективну роботу, кооперативне навчання, навчання у співпраці. Результат інтерактивних технологій при вивченні мови – сформовані комунікативні й когнітивні уміння та навички, вироблення власних цінностей на основі знань, практичних умінь, життєвих ситуацій, творчих здібностей, взаємодії у навчанні.

Створення атмосфери співробітництва на занятті приваблює як студентів, так і викладачів-словесників. Тому на сьогодні інтерактивні технології все частіше застосовуються у вузах.

У сучасній науці вивченням інтерактивних методів займаються такі дослідники як Ф. Бацевич, Р. Балан, О. Вербило, О. Горошкіна, М. Олійник, О. Пехота, Л. Пироженко, О. Пометун, Л. Скуратівський та ін. Інтерація, на думку О. Пометун, Л. Пироженко, – це взаємодія, динаміка між учасниками й учасницями, винятково з моделями комунікацій, стосунками й рольовими припущеннями [2, с.182]. Ф. Бацевич розрізняє інтеракцію міжкультурну та мовленнєву. Під останньою науковець розуміє “взаємодію комунікантів у процесах спілкування з використанням засобів мовного коду [1, с. 326]”.

Під інтерактивним навчанням розуміємо спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну передбачувану мету: створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність, набуде якісних знань. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, проведення дебатів, дискусій, спільне вирішення проблеми на основі аналізу відповідної ситуації. Як свідчать дослідження вчених, інтерактивне навчання ефективно сприяє формуванню вмінь, навичок, виробленню гуманістичних установок на моральні цінності, створенню атмосфери співробітництва і сприятливого мікроклімату для розвитку самодостатньої особистості, а педагогу дає змогу стати справжнім лідером студентського колективу. Під час інтерактивного навчання студенти вчаться бути демократичними, вільно спілкуватися з іншими людьми, критично мислити.

Зазначимо, що основою інтерактивного навчання у вищих навчальних закладах є участь у навчальному процесі кожного студента, що зобов'язує педагога зробити учасника занять активним шукачем шляхів вирішення певної проблеми. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове), де і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчального процесу, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють.

З усього цього можна зробити важливі методичні висновки: не применшуючи ролі орфографії і пунктуації на основі традиційного зорового

сприйняття тексту (запис із пропущеними буквами і розділовими знаками), не можна недооцінювати види робіт, які наближають заняття до природних умов мовленнєвої діяльності: це різноманітні види диктантів, ситуативні вправи, ігри (імітаційні, ділові, рольові, командні сюжетні, ігри-вправи тощо), взаємоопитування в парах, творчі роботи різних форм і тематики.

До інтерактивних методів навчання української мови належать: самостійна робота під контролем викладача, проблемні та творчі завдання, робота в парах, запитання від студента до викладача і навпаки. Як показує наш досвід, застосовуючи ці методи, студент змушений активно здобувати, переробляти й реалізовувати навчальну інформацію, подану в такій дидактичній грі, яка забезпечує об'єктивні й значно вищі, порівняно з традиційними (пасивними) методами, результати навчання.

Треба зазначити, що ігри — один з найактивніших методів навчання мови, який забезпечує не лише розвиток українського мовлення, формування й вдосконалення навичок і умінь комунікації українською мовою в різноманітних близьких до реальних ситуаціях, але й підвищенню зацікавленості студентів у вивченні української мови як іноземної. Викладач у грі може займати такі позиції: бути центром гри, її керівником та режисером; виконувати функції одного з гравців; бути стороннім спостерігачем.

Наведемо приклади застосування найпоширеніших інтерактивних методів навчання на заняттях української мови на початковому етапі вивчення.

На етапах повторення матеріалу чи розминки доцільно практикувати метод «Знайди пару». На дошці або на екрані в колонку записано слова. Наприклад, антоніми - іменники, прикметники, прислівники, тощо. Потім ці слова читаються, з'єднуються стрілочками, складаються з ними речення та записуються в зошиті.

Можливий ускладнений варіант завдання. У словах складних для написання, зображених на дошці чи на екрані, пропущено літери. Викликаний студент міркує, як правильно написати слово. Іноді можна проводити цей метод у

формі змагань між двома командами. Перемагає команда, яка допустила менше помилок.

Гра «Знайди пару» допомагає розвивати у студентів аналітичні здібності, формувати орфографічну пам'ять, навички знаходити мовні орфографічні явища, підвищує свідомість у застосуванні правил. Цю гру можна проводити як в усній, так і в письмовій формах. Вона сприяє підвищенню зацікавленості студентів у вивченні української мови.

Ефективною грою на початковому етапі вивчення української мови як іноземної є «Гра-змагання». Студентам пропонується за п'ять хвилин написати якомога більше прикладів з вивченої теми, створити словниковий диктант, який потім напише студентська група. Наприклад: «Рід іменників», «Правопис прикметників». Можна також дати завдання укласти тематичний словничок («Місто», «Родина», «В університеті»). Завдання можна ускладнити, запропонувавши ввести записані слова у словосполучення чи речення.

У завданні «Четвертий зайвий» студенти аналізують запропонований ряд із чотирьох елементів і назвати зайвий, тобто той, у якого немає ознаки, властивої іншим. Свою відповідь студент обов'язково пояснює, тому що принципів відбору є кілька.

Вироблення умінь і навичок комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях під час сприймання, відтворення і створення власних висловлювань з дотриманням українського мовленнєвого етикету — одне з головних завдань навчання української мови

Заняття з української мови потрібно будувати так, щоб кожен з проведених видів роботи виконував свою роль у формуванні певного комунікативного вміння, щоб студенти успішно оволодівали і діалогічним, і монологічним мовленням, спираючись на знання граматики, ситуацію спілкування, набували культури мовлення і спілкування. Програмою передбачено моделювання діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування, що повністю відповідає меті й змісту сучасної мовної освіти та комунікативно-діяльнісному підходу до

навчання. Відбувається навчання шляхом дій (чим ближча ігрова діяльність студентів до реальної ситуації, тим вища її навчально-пізнавальна ефективність).

Ігрова модель навчання покликана реалізовувати, окрім основної дидактичної мети, ще й інші завдання: допомогти розвинути творчу уяву; надати можливість зростанню навичок співробітництва в соціальному аспекті; можливість висловлювати свої думки.

Отже, зі застосуванням інтерактивних методів навчання виграє весь навчально-виховний процес, бо вони дають можливість залучити кожного учасника до обговорення проблеми, а це сприяє розвитку критичного мислення, діалогічного мовлення, уміння доводити. Студенти набувають навичок співпраці, колективного пошуку рішень, беруть активну участь у навчанні та передачі своїх знань іншим людям. Таким чином досягається головна мета інтерактивного навчання: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю. Те, що я чую, бачу й обговорюю, я починаю розуміти. Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок. Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром» [3, с. 4]. І хоча інтерактивні технології потребують значної кількості часу для підготовки як студента, так і викладача, проте результат від таких занять стає стимулом для подальшої викладацької роботи з цими методами навчання.

Література.

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник . – К.: Академія, 2004. – 344с.
2. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. За ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво «А.С.К.» , 2004. – 192с.
3. Щербина В.І., Волкова О.В., Романенко О.В. Інтерактивні технології на уроках української мови та літератури / В.І. Щербина, О.В. Волкова, О.В. Романенко. — Х. : Вид. група «Основа», 2005. — 96 с.